

Obec Bystrička

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE**

B Y S T R I Č Ě K A

Kamil Beláň
starosta obce

december 2007

Schválený uznesením obecného zastupiteľstva dňa 4. decembra 2007 č. uzn. 14/2007

1. Úvod
2. Charakteristika územia
3. Analýza
 - 3.1. Ľudské zdroje a prírodné danosti
 - 3.1.1. Počet obyvateľov
 - 3.1.2. Veková štruktúra obyvateľstva
 - 3.1.3. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva
 - 3.1.4. Prírodný prírastok – migrácia obyvateľstva
 - 3.1.5. Národnostná štruktúra obyvateľstva
 - 3.1.6. Prírodné danosti územia
 - 3.2. Ekonomika
 - 3.2.1. Priemysel a služby
 - 3.2.2. Zamestnanosť – nezamestnanosť
 - 3.2.3. Štruktúra podnikateľských aktivít
 - 3.3. Občianska vybavenosť
 - 3.3.1. Technická infraštruktúra
 - 3.3.2. Sociálna infraštruktúra
 - 3.3.3. Zdravotnícka infraštruktúra
 - 3.3.4. Bývanie
 - 3.4. Vzdelanie, kultúra a šport
 - 3.4.1. Školské zariadenia
 - 3.4.2. Mimoškolské zariadenia
 - 3.4.3. Kultúrne zariadenia a podujatia
 - 3.4.4. Kultúrne pamiatky
 - 3.4.5. Šport
 - 3.5. Životné prostredie
 - 3.5.1. Starostlivosť o územie
 - 3.5.2. Starostlivosť o vodu
 - 3.5.3. Starostlivosť o lesy a pôdu
 - 3.5.4. Ochrana prírody
 - 3.5.5. Ochrana ovzdušia
 - 3.6. Poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a rybárstvo
 - 3.6.1. Poľnohospodárstvo
 - 3.6.2. Lesníctvo
 - 3.6.3. Poľovníctvo a rybárstvo
4. SWOT analýza a priority a opatrenia
5. Problémová analýza
6. Strom problémov
7. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja
 - 7.1. Kľúčové disparity
 - 7.2. Hlavné faktory rozvoja
8. Finančná analýza
9. Syntetická časť
 - 9.1. Rozvojová stratégia
 - 9.1.1. Ciele a priority
 - 9.1.2. Opatrenia a aktivity
 - 9.1.3. Opis rozvojovej stratégie
 - 9.2. Finančný plán
 - 9.2.1. Rozdelenie financií na programovacie obdobie 2007 - 2013
 - 9.2.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia
 - 9.3. Zabezpečenie a realizácia
 - 9.3.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie
 - 9.3.2. Monitorovanie

1. Úvod

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička je strednodobým dokumentom, ktorý poukazuje na hlavné zámery a ciele obce Bystrička v oblasti regionálneho rozvoja v tomto programovacom období. Možno ho charakterizovať ako program, ktorý na jednej strane špecifikuje prvoradé potreby a úlohy obce v rozvoji technickej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, ľudské zdroje, sociálnu oblasť a pod. a na strane druhej navrhuje opatrenia a spôsoby na dosiahnutie vytýčených cieľov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je základným programovacím dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory regionálnej úrovni. Na národnej úrovni ide predovšetkým o národný strategický referenčný rámec (NSRR), Plán rozvoja vidieka (PRV), Programový doplnok (PD) a (sektorové) operačné programy a na regionálnej úrovni o Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja (PHSR) ŽSK. Tieto dokumenty predstavujú nielen rozšírenie komplexnosti podpory realizácie NSRR v období rokov 2007-2013, ale vytvárajú aj predpoklad na zabezpečenie konzistencie v podpore regionálneho rozvoja, a tým aj zvýšenie účinnosti strategického plánovania tejto podpory a prípravy projektov v nasledujúcom programovacom období 2007-2013.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička vychádza aj z vykonanej ankety formou dotazníka. Tento program bol tvorený priebežne a na jeho spracovaní sa podieľali poslanci obecného zastupiteľstva, obecný úrad, občania obce a zástupcovia podnikateľských subjektov.

Z hľadiska zabezpečenia vysokej úrovne ochrany životného prostredia a príspevku k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania tohto strategického dokumentu so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja musí byť dodržaný postup v zmysle Zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tým rozvojový program spĺňa kritérium možnosti kofinancovania z verejných zdrojov (EÚ, ŠR SR, VÚC, obec) určených na regionálny rozvoj.

PHSR obce v miestnych podmienkach vytvára aj rámec na realizáciu novej stratégie rozvoja CR SR do roku 2013, ktorú schválila Vláda SR na svojej 43. schôdzi 9. mája 2007. Najmä preto, že strategickým cieľom je zvyšovať konkurencieschopnosť cestovného ruchu pri lepšom využívaní potenciálu so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.

2. Charakteristika územia

Obec sa nachádza v severozápadnej časti okresu Martin Žilinského samosprávneho kraja a je súčasťou osídlenia na regionálnej rozvojovej osi Martin – Turčianske Teplice v jeho ťažiskovom priestore.

Vzhľadom na príslušné geomorfologické celky obec leží v západnej časti Turčianskej kotliny, z troch strán obkolesenej pohoriami. Zo severu a severozápadu Lúčanskou Malou Fatrou, z juhu Žiarskym pohorím. Východná časť obce klesá do Turčianskej kotliny postupne k nive rieky Turiec. Katastrálne územie patrí do subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a do Fatransko – tatranskej oblasti.

Villa Bistricha sa prvý raz uvádza v r. 1258; priamy písomný doklad o Bystričke poznáme až z r. 1309. Obec Bystrica – villa Bistricha sa spomína v listine týkajúcej sa územia Jordánu, v mieste, kde sa dnes nachádzajú Dražkovce. Bystrica bola v tomto období v susedstve s Jordánom, čo poukazuje na to, že Bystrický chotár siahal nielen po riekku Turiec, ale i časť územia za Turcom bolo jeho súčasťou. Predpokladá sa, že práve veľká rozloha chotára bola príčinou toho, že sa časť obyvateľstva usadila za Turcom. Túto filiálnu osadu nazývali Bystričkou. Jej vznik sa datuje pred r. 1284, čo súvisí so vznikom osady Jahodníky. V písomných prameňoch ešte aj v 14. stor. sa užívajú oba názvy pre túto osadu. Pomenovanie Bystrička pre jahodnícky chotár neskôr vymizlo a prenieslo sa na pôvodnú materskú osadu villa Bistricha. Toto pomenovanie nesie Bystrička od počiatku 14. storočia.

Zdá sa, že svoje meno dostala podľa rovnomenného potoka, ktorý ňou preteká. Etymológia jej názvu poukazuje na to, že potok aj dedinu týmto názvom pomenovalo obyvateľstvo už v 10. stor. Až do r. 1324 zostala Bystrička v kráľovskom majetku, ale jej filiálne sídlisko Malá Bystrica – Jahodníky sa v r. 1284 dostalo do šľachtických rúk. Pri metácii Bystrice v r. 1349 sa však už Malá Bystrica označuje novým pomenovaním Jahodníky – Jahodnyk. Nepriamo sa teda o existencii Bystričky dozvedáme z listín vo vzťahu k Martinu. Prvý známy majiteľ Bystričky z r. 1292 bol Nack.

V posledných troch desaťročiach v obci intenzívne budovali novú infraštruktúru. V roku 1976 dostali občania do užívania vodovod, r. 1986 nový dom smútku. Vtedy začali i plynofikačné práce, ktoré sa ukončili v roku 1991 prípojnou vetvou smerujúcou do osady Lásky. V roku 1990 prestavbou a úpravou Badovskej kúrie sa otvorili nové priestory stále aktívnej Obecnej knižnice a Klubu dôchodcov. Nový obecný dom, kde je v súčasnosti sídlo Obecného úradu, sála pre kultúrnu činnosť, požiarňa zbrojnica i vývarovňa obedov, slávnostne odovzdali do užívania verejnosti v roku 1995. Digitalizácia telefónnej siete s približne tristo užívateľmi sa ukončila v r. 1998. Najbližšie plány smerujú k vybudovaniu celoobecnej splaškovej kanalizácie. Bystrička je dopravne previazaná s Martinom dobre fungujúcou pravidelnou mestskou hromadnou dopravou. Nové, architektonicky hodnotné rodinné domy tu vyrastajú v poslednom období ako huby po daždi.

3. Analýza

3.1. Ľudské zdroje

Urbanizácia obce je obrazom daností prostredia, ktoré obyvatelia využívali pre svoju potrebu posledných približne tisíc rokov.

Demografický vývoj obyvateľstva na celom území obce Bystrička má pozvoľný klesajúci charakter. Tento vývoj je spôsobený jednak znižujúcou sa natalitou, zvyšujúcou sa mortalitou a tiež prirodzenou migráciou obyvateľstva.

3.1.1. Počet obyvateľov

Posledné sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa na území Slovenskej republiky uskutočnilo 26. mája 2001. Bolo uskutočnené metódou samosčítania a boli ním zisťované demografické, sociálne a kultúrne charakteristiky obyvateľstva a tiež niektoré vybrané ukazovatele o bytovom a domovom fonde a tiež o vybavenosti domácností niektorými predmetmi dlhodobej spotreby.

Na základe získaných údajov týmto sčítaním obyvateľstva možno konštatovať, že k 26. máju 2001 bol počet obyvateľov :

	Muži	Ženy	Spolu
Bystrička	640	622	1262

3.1.2. Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva obce Bystrička odzrkadľuje štruktúru obyvateľstva na celom území Slovenskej republiky, ktorej charakteristickou črtou je zvyšovanie počtu obyvateľov v poproduktívnom veku.

	0 - 6		6 - 15		15 - 18		18 - 55		55 - 60		60 a viac		Spolu
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
Bystrička	35	26	36	27	37	27	299	200	130	179	105	170	1262

3.1.3. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva má pre rozvoj obce zásadný význam. Je dôležité aké vzdelanie má obyvateľstvo na danom území a je potrebné zosúladiť ponuku s dopytom, čo následne minimalizuje potrebu migrácie obyvateľstva za pracovnými príležitosťami do iných regiónov.

Na základe výsledkov posledného sčítania obyvateľstva k 26. máju 2001 bola vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Bystrička nasledovná:

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	
Základné	195
Učňovské (bez maturity)	355
Stredné odborné (bez maturity)	21
Úplné stredné učňovské (s mat.)	81
Úplné stredné odborné (s mat.)	153
Úplné stredné všeobecné	49
Vyššie	21
Vysokoškolské bakalárske	20
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	86
Vysokoškolské doktorandské	17
Ostatní bez udania šk. vzdelania	18
Ostatní bez školského vzdelania	8
Deti do 16 rokov	238
Spolu	1262

3.1.4. Prírodný prírastok - migrácia obyvateľstva

Odrazom ekonomickej situácie obyvateľstva v obci je aj jeho prírodný prírastok. Podobne ako na celom území Slovenskej republiky, tak aj u nás má klesajúci charakter. Nasledujúca tabuľka zobrazujú prírodný prírastok, resp. úbytok ako aj migráciu obyvateľstva od roku 2000 po rok 2005 :

Rok	Živonarodení	Prisťahovaní	Zomrelí	Odstťahovaní	Celkový prírastok (+) /úbytok (-)
2000	3	9	8	10	-6
2001	4	17	7	11	3
2002	5	12	10	1	6
2003	9	23	5	11	16
2004	5	8	6	10	-3
2005	3	15	8	2	8

3.1.5. Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej menšine alebo etnickej skupine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú človek väčšinou používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine či etnickej skupine. Nižšie uvedená tabuľka zobrazuje národnostnú štruktúru obyvateľstva podľa údajov zistených pri sčítaní obyvateľstva k 26.máju 2001:

Národnosť	
slovenská	1251
maďarská	2
rómska	-
česká	1
moravská	-
rusínska	-
ukrajinská	-
nemecká	3
poľská	-
ruská	-
iná	2
nezistená	3
Spolu	1262

3.1.6. Prírodné a klimatické podmienky

Prírodné prostredie Turčianskej kotliny, na jej západnej strane pod hradbou Lúčanskej Fatry a Martinských holí, leží i obec Bystrička, začalo vznikať v mladších treťohorách, v neogéne, približne 23 miliónov rokov pred Kristom. Vtedy ju intenzívnou sopečnou činnosťou a vrásnením ohraničilo zo severozápadu pohorie Malej Fatry a z východu horstvá Veľkej Fatry. Neskôr, asi pred 16,5 – 10,5 mil. rokov sa kotlina uzavrela vznikom Kremnických vrchov a vodné toky v túto dobu obrátili svoj smer z juhozápadu na sever. Celá kotlina, ktorá je naklonená z juhu na sever sa s okolitými horstvami dotvárala v starších štvrtohorách – pleistocéne (1 800 000 – 10000 r. pred Kristom) s viacnásobným striedaním ľadových dôb. Kotlina sa budovala najmä morskými pieskami, pieskovecami a ílmi, ktoré sú prikryté štvrtohornými pieskami, sprašou a hlinami. Toto územie je pomerne chudobné na rudy, iba v okolí Bystričky a Trebstova sa vyskytujú stopy antimónu.

Priemerná ročná teplota 7°C, najteplejší je mesiac júl, v kotline okolo 17°C, v pohoriach 14 - 15°C, najchladnejší mesiac január s priemernými teplotami – 3 - - 4 °C, ročný úhrn zrážkovej činnosti 700 – 800 mm. Ústredným vodným tokom je 66,3 km dlhá rieka Turiec, do ktorej z okolitých pohorí vteká veľa prítokov. Z Bystričky sú to bohaté horské pstruhovité toky: Bystrica a Valaský potok, vlievajúc sa spoločne do Turca.

Tento prírodný rámec vytváral podmienky pre život pravekého človeka v Turci. Jeho vlastná história v tomto regióne začína v eneolite (3200 – 1800 r. pred Kristom), aj keď sa predpokladá, že tu mohol žiť už od konca staršej doby kamennej. Svedčia o tom nálezy kostí jaskynného medveďa, nosorožca, jeleňa európskeho, zajaca beláka v blatnických jaskyniach Mažarná, Na Vyhni a na Bystričke. Jednoznačné doklady o protohistorickom osídlení okolia Bystričky sú zaznamenané vo vzťahu k púchovskej kultúre, členenej na predpúchovský horizont (3. – 2. stor. pred Kristom), laténsku fázu (1 stor. pred Kristom) a rímsku fázu (1. – 2. stor. po Kristovi). Púchovská kultúra sa vyznačovala vysokou úrovňou spracovania kovov, obchodom, ražbou prvých mincí, budovaním opevnených hrádok a osád i typickou keramikou. V Turci máme k tejto civilizačnej dobe niekoľko dokladov. Vo vzťahu k chotáru Bystrička je to významné viacnásobne opevnené sídlisko v rozlohe 33 x 100 m Na Hrádku. Kamenné valy, strieborná keltská minca s hmotnosťou 11,77g, ktorá sa tu našla, hlinené i grafitové nádoby, niektoré 50 – 60 cm vysoké, dosvedčujú, že ľud púchovskej kultúry tu nepretržite sídlil v dobe laténskej i rímskej a hradisko Na Hrádku plnilo i obchodnú funkciu.

V katastrálnom území obce sa nachádza Národná prírodná rezervácia Turiec (4. stupeň ochrany podľa § 2 ods. 2 vyhlášky Krajského úradu životného prostredia v Žiline č. 1/2006, ktorou sa vyhlasuje prírodná rezervácia Turiec a jej ochranné pásmo – ďalej len „vyhláška“), ktorá je súčasťou navrhovaného územia európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatničianka, ako aj medzinárodne významnej ramsarskej lokality Mokrade Turca. V ochrannom pásme NPR Turiec, ktoré sa tiež nachádza v katastri obce, platí 3. stupeň ochrany (§ 2 ods. 3 vyhlášky). Zakázané činnosti ako aj činnosti podmienené súhlasom orgánu ochrany prírody a krajiny sú vymedzené v § 15 (4. stupeň ochrany) a v § 14 (4. stupeň ochrany) zákona o ochrane prírody a krajiny. Rieka Turiec a jej niva je nadregionálnym biocentrom (viď R-ÚSES okr. Martin a Turčianske Teplice).

Do katastra zasahuje navrhované chránené vtáčie územie CHVU033 Malá Fatra.

Ďalej v genofondovo významnej lokalite Húseň pri Bystričke je mozaika travinno-bylinných spoločenstiev zväzu Molinion, Caricion davallianae, Arrhenatherion elatioris

a podväzu Polygalo-Cynosurenion. Výskyt napr.: *Sesleria cearulea*, *Carex davalliana*, *Carex flava* agg., *Carex panicea*, *Carex rostrata*, *Dactylorhiza majalis*, *Epipactis palustris*, *Gymnadenia conopsea*, *Glyceria* sp., *Inula conyzae*, *Parnassia palustris*, *Succisa patensis*, *Typha latifolia*, *Veronica becabunga*, *Valeriana officinalis* a i. V terénnej depresii *Utricularia vulgaris*, *Sparganium erectum*, *Lemna minor* a i.

Genofondovo významná lokalita Kotlinky je tvorená fragmentom slatiniskovej vegetácie.

Genofondovo významná lokalita Hulejova skala je tvorená prirodzenými starými porastami jedľobučín so smrekom a jarabinou na skalnatom reliéfe.

V genofondovo významnej lokalite Za močidlami ide o čiastočne narušené slatiniskové fytocenózy zväzu *Caricion davallianae* s viacerými diagnostickými druhmi.

Genofondovo významná lokalita Potok Bystrička zahŕňa úsek toku so zachovanými dobre vyvinutými brehovými porastami s druhovo bohatým krovinovým poschodím a s hniezdením *Oriolus oriolus*, *Lanius collurio*, *Muscicapa striata*, *Hippolais icterina*, *Turdus pilaris* a i.

Ďalšie prvky ÚSES v katastri obce dosahujú úroveň lokálneho významu.

V k.ú. sa vyskytujú biotopy európskeho a národného významu. Cennými časťami územia sú kompaktné lesné porasty a ich rôzne vekové štádiá, ktoré poskytujú prostredie pre výskyt ďalších vzácných a chránených druhov. Žijú tu všetky druhy našich šeliem – medveď hnedý, rys ostrovid, vlk dravý, líška hrdzavá, jazvec lesný, kuna lesná, kuna skalná, lasica, hranostaj, mnohé druhy drobných cicavcov (piskory, lesné druhy hrabošov a myšovitých hlodavcov, plchy – lieskový, sivý), sovy (myšiarka ušatá, sova lesná, kuvičok vrabčí), d'atle (d'ateľ veľký, žlna sivá, žlna zelená, tesár čierny), veľmi vzácny bocian čierny, dravce (orol krikl'avý, myšiak hôrny, jastrab lesný), množstvo drobných spevácov (krivonos smrekový, pinka lesná, hýľ lesný, stehlíky, škorec lesklý, sojka škriekavá, penica čiernohlavá, oriešok hnedý, sýkorka bielolíca, sýkorka belasá, čiernohlavá, uhliarka, drozd trskotavý, drozd čierny, drozd plavý, kráľíček), holub hrivnák, holub plúžik a mnohé iné. Lesné prostredie a jeho kontinuum je základnou podmienkou zachovania populácií týchto druhov a ich ďalšej prosperity. Je preto potrebná podpora prirodzenej drevinovej skladby s pestrým druhovým zložením, vrátane prítomnosti pionierskych drevín, podpora krovitej etáže, zachovávanie podielu starých porastov s vyšším podielom „mŕtveho“ dreva, dutinových stromov, zlomov a stromov vhodných pre vybudovanie veľkých hniezd (pre bociana čierneho, veľké dravce, sovy).

Časť k.ú. je pokrytá sekundárnymi travinno-bylinnými porastami. Ich súčasné druhové zloženie je na väčšine plôch v dôsledku intenzifikácie výrazne zmenené. V území sa však zachovali fragmenty prírodných a prírode blízkych lúk a pasienkov, ako aj slatín a ďalších nelesných spoločenstiev, ktoré sú o.i. genofondovou plochou vzácných a ohrozených druhov a zároveň potenciálnym zdrojom pre zvýšenie biodiverzity intenzifikovaných TTP a ich postupnú premenu na prírode blízke typy spoločenstiev.

3.2. Ekonomika

3.2.1. Priemysel a služby

V obci sa nenachádza priemysel, služby sú zabezpečované v súčasnosti na dostatočnej úrovni.

3.2.2. Zamestnanosť – nezamestnanosť

Firmy, ktoré zamestnávajú prevažne našich obyvateľov. Prevažná časť dochádza za prácou do okresného mesta Martin, ale i inde.

Vývoj celkového počtu uchádzačov o zamestnanie (UoZ) a miery nezamestnanosti (MN) z celkového počtu ekonomicky činného obyvateľstva:

	2000		2001		2002		2003		2004		2005	
	Počet UoZ	Miera nezam.	Počet UoZ	Miera nezam.	Počet UoZ	Miera nezam.	Počet UoZ	Miera nezam.	Počet UoZ	Miera nezam.	Počet UoZ	Miera nezam.
Bystrička	98	17,1	95	17,0	82	15,0	80	14,9	75	13,2	69	12,5

Z prezentovanej tabuľky je zrejmé, že miera nezamestnanosti dosiahla najvyššie hodnoty v rokoch 2000 a 2001 a odvtedy má klesajúci charakter. V záujme udržania tohto trendu je potrebné vytvárať vhodné a motivujúce podmienky pre potencionálnych zamestnávateľov, ako aj samozamestnávateľov – malých podnikateľov.

3.2.3. Štruktúra podnikateľských aktivít

Počet živnostníkov	Počet SHR	Slobodné povolania
63	12	-

3.3. Občianska vybavenosť

3.3.1. Technická infraštruktúra

3.3.1.1. Elektrická sieť

Obec je zásobovaná elektrickou energiou zo Žilinského kraja. Nasledujúca tabuľka zobrazuje približnú dĺžku a počet prípojok v obci.

Dĺžka rozvodov (km)	Počet prípojok
12,0	450

Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce a bude potrebné ich posilniť a rozšíriť.

3.3.1.2. Rozvod plynu

Zásobovanie plynom je riešené z VTL plynovodu DN 300, PN 25 Martin – Prievidza cez VTL prípojku DN 100 dĺžky 500 m zaústenú do RS VTL/STL s výstupným tlakom 0,4 Mpa.

Dĺžka rozvodov (km)	Počet prípojok
4,70	167

3.3.1.3. Telekomunikačná sieť

Obec je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu, ktorá patrí do UTO Martin. Počet prípojok: 180

Údaje z roku 2001:

Údaje o počte mobilných telefónov a pripojení na internetovú sieť:

- mobilný telefón – 27
- osobný počítač – 11
- osobný počítač s internetom – 4

Z dôvodu rozširovania informácií elektronickou formou je potrebné umožniť širokej verejnosti prístup k nim, čím sa vytvorí predpoklad pre lepšiu informovanosť o možnostiach zamestnania sa , o možnostiach vzdelávania a podnikania.

3.3.1.4. Dopravná sieť

Základným predpokladom rozvoja každého regiónu je jeho dostupnosť. Rozvoj dopravnej infraštruktúry ovplyvňuje jednak hospodársky rozvoj regiónu, ale aj spôsob života a životnú úroveň jeho obyvateľov. Preto je dôležité vychádzať zo súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry. V rámci neho patrí do žilinsko-martinského ťažiska osídlenia ako aglomerácie s najväčším predpokladom

zabezpečenia kvartérnych aktivít najvyššieho celoštátneho a medzinárodného významu.

Cestná

Na nadradený cestný dopravný systém je obec napojená prostredníctvom štátnej cesty III. triedy, ktorá sa napája na cestu I/65 v smere Martin – Turčianske Teplice. Ide o súčasť zvolensko-turčianskej rozvojovej osi prvého stupňa (úsek Banská Bystrica – Martin je v návrhu Koncepcie Územného rozvoja Slovenska).

Existujúce analýzy Slovenskej správy ciest konštatujú u ciest II. a III. triedy nevyhovujúci stavebný stav u 10-20% vozoviek. Tento alarmujúci stav je spôsobený oneskorením cyklickej obnovy vozoviek.

Železničná

Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Martine. Z hľadiska zónovania patrí do priestoru Severozápadné Slovensko a dopravno-gravitačné centrum Žilina/Martin.

Letecká

Asi 35 km od obce leží letisko Žilina. Je zaradené do kategórie potenciálnych medzinárodných letísk.

3.3.2. Sociálna infraštruktúra

Naša obec patrí do regiónu, kde sa musia riešiť nepostačujúce kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a zaostalosť priestorovej vybavenosti.

V obci sa nachádza klub dôchodcov s kapacitou 30 miest. Strava pre dôchodcov sa vydáva v jedálni (viacúčelovej miestnosti) Obecného úradu.

3.3.3. Zdravotnícka infraštruktúra

V obci sa nenachádza žiadne zdravotnícke zariadenie. Občania dochádzajú za základnými i vyššími zdravotníckymi službami do polikliniky v Martine.

Zdravotnú starostlivosť zabezpečuje Fakultná nemocnica Martin, neštátni lekári prvého kontaktu a štátne a neštátne špecializované ambulancie.

Nemocnica poskytuje zdravotnú starostlivosť pre spádovú oblasť okresu Martin. Prevádzkuje najmä lôžkové oddelenia a to:

- chirurgické oddelenie
- interné oddelenie
- detské oddelenie
- gynekologicko-pôrodnické oddelenie

a nasledovné nelôžkové oddelenia:

- rádiodiagnostické
- fyziatrisko-rehabilitačné
- klinická biochémia (prevádzkované neštátnym subjektom)

Zabezpečuje tiež oblasť záchrannej zdravotnej služby, ktorá patrí do spádovej oblasti okresu Martin.

Ambulancie neštátnych lekárov poskytujú zdravotnícke služby v oblasti všeobecného lekárstva, pediatrie, stomatólogie, gynekológie, neurológie, psychiatrie, logopédie, oftalmológie, imunológie a alergiológie a iné.

3.3.4. Bývanie

Bývanie je uznané ako základná ľudská potreba, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti.

Problém bývania vytvára záväzok pre verejné subjekty (štát, obce), aby sa angažovali pri jeho riešení. Sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru, nie sú schopné si samy obstarat' adekvátne bývanie. Zasahovanie štátu do problematiky bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivých skupín populácie, sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky.

Úroveň bývania výrazne ovplyvňuje kvalitu života občanov. Súčasná bytová výstavba je nedostatočná, čo negatívne vplýva na prirodzenú reprodukciu populácie a obmedzuje mobilitu obyvateľstva.

Je potrebné sa zamerať a postupne odstraňovať zanedbanosť existujúceho bytového fondu, podporiť opravy a rekonštrukcie bytov, pripraviť pozemky na výstavbu rodinných domov. V nových lokalitách podľa ÚPD je plánovaná výstavba 120 b.j., vrátane zabezpečenia technickej infraštruktúry.

Nasledovná tabuľka zobrazuje domový a bytový fond:

Domový a bytový fond	
Domy spolu	424
Trvale obývané domy	370
- z toho: rodinné domy	390
Neobývané domy	54
Byty spolu	460
Trvale obývané byty	404
- z toho: v rod. domoch	390
Neobývané byty	54

3.4. Vzdelanie, kultúra a šport

3.4.1. Školské zariadenia

V súčasnej dobe sa v obci nachádza jedno predškolské zariadenie – materská škola, ktorá je umiestnená v budove základnej školy. MŠ navštevuje 35 detí vo dvoch triedach. O deti sa starajú 2 učiteľky. **Zariadenie MŠ nie je vyhovujúce pre nasledujúce obdobie.**

ZŠ navštevuje 40 detí, umiestnených v troch triedach: 1. ročník, 2. ročník a 3.+ 4. ročník spolu. Štvrtá trieda sa využíva ako telocvičňa. ZŠ nemá na svojom pozemku ihrisko, ale využíva obecné ihrisko pri cintoríne. Objekt ZŠ je vyhovujúci z prevádzkového hľadiska i stavebnotechnického stavu. V blízkej budúcnosti sa pripravuje úprava pozemku ZŠ a výstavba oplotenia z východnej strany pozemku. **Po rozšírení cintorína bude potrebné vybudovať ihrisko na školskom pozemku.**

Základná škola	Materská škola	Poznámka
1	1	-

MŠ a ZŠ potrebujú rekonštrukciu.

Stredné školy sídli v Martine.

Okresný význam má Gymnázium.

Naozaj široký záber profesií ponúkajú Združené stredné školy vo svojich učebných a študijných odboroch. Ponúkajú tiež pomaturitné a nadstavbové vzdelávanie.

Nadregionálny význam má lekárska fakulta so sídlom v Martine, ktorá zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie. Celoslovenský význam má Vysoká škola dopravy a spojov v Žiline.

Zo špeciálnych škôl, ktoré sídli v Martine, treba uviesť, že najmä zabezpečujú vzdelávanie detí a mládeže vyžadujúcej si osobitný prístup.

3.4.2. Mimoškolské zariadenia

V obci sa nenachádzajú.

3.4.3. Kultúrne zariadenia a podujatia

Pred takmer deväťdesiatimi rokmi Miestna jednota slovenského roľníckeho dorastu začala v upravených hospodárskych budovách hrať ochotnícke divadlo. Prvou inscenáciou bol Urbánkov Kamenný chodníček (1920). Túto činnosť nepreerušili ani vojnové udalosti. Od r. 1995 hrávajú na modernom javisku nového Obecného domu a bystrickí ochotníci dosahujú výrazné úspechy nielen v rámci okresu, ale i kraja. Aktívne pracujú folklórny súbor a recitátorský krúžok detí spojených s aktivitami miestnej knižnice, ktorá má široké čitateľské zázemie. O výchovu detí sa stará Materská škola a Základná škola 1. – 4. ročník

3.4.4. Kultúrne pamiatky

Roku 1630 je doložená thomkovská kúria a dve lehotskovské kúrie. Všetky bystrické kúrie zachytáva i súpis pamiatok na Slovensku. Dnes sú prestavané, čím sa ich pôvodný architektonický charakter značne oslabil. Pôvodné urbanistické jadro obce tvorí potočná radová zástavba; stred obce je vo výške 485 m.n.m., extravilán sa pohybuje od 397 – 1441 m.n.m.

Obyvatelia Bystričky sa zaoberali v minulosti roľníctvom a chovom oviec i hovädzieho dobytku. V dávnejších dobách sa tiesnili polia i vo vyšších polohách, kde sú dnes iba lesy, pastviny a lúky. Až keď sa obyvatelia naučili odvodňovať mokré pozemky, zanechávali polia vo vyšších polohách a mokrade postupne menili na ornú

pôdu. Od konca 18. stor. mnohí Bystričania chodili do sveta ako šafraníci. Aj týmto vplyvom sa povznášala kultúrna úroveň obyvateľstva.

V roku 1715 mala obec 23 domácností, v roku 1785 99 domácností a 659 obyvateľov. V roku 1828 tu stálo 82 domov a žilo tu 842 obyvateľov. V súčasnosti má obec Bystrička okolo 1200 obyvateľov. Jej územie zahŕňalo v r. 1970 1926 ha.

V r. 1934-1935 vznikla v chotári obce samostatná osada Lázky. Jej obyvatelia i Bystričania sa venovali aj práci v okolitých lesoch.

Zaujímavý bol i vývin pomenovania obce v priereze storočí. V r. 1258 obec niesla názov Bistricha, v r. 1309 Bezterce, r. 1323 Bystricska, v r. 1773 Bistriežka, 1920 Bystrička. Zaznamenané sú i názvy Bisztricska, Tubórbeszterce z 2. pol. 19. stor.

Kultúrne pomery na Bystričke boli podobné ako v iných turčianskych osadách. V stredoveku patrila Bystrička konfesiónálne ku kostolu vo Svätom Petre, ktorý postavili v prvých desaťročiach 14. stor. Počas reformácie sa stal peterský kostol evanjelickým, a tak i zemanie prešli k evanjelickému vierovyznaniu. Keď bol svätopeterský kostol r. 1709 evanjelikom odňatý, veriaci náležali k artikulárnemu kostolu v Necpaloch. Po tolerančnom patente Jozefa II. sa utvoril v Martine evanjelický zbor a vtedy sa k tomuto zboru pripojili i veriaci z Bystričky. Občania katolíckeho vierovyznania ostali pri svätopeterskom cirkevnom zbere.

Kultúrne pamiatky, ktoré sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR: pod č. 2195/0 (Archeologická lokalita – Hradisko) pod č. 3443/0 (Hrob) a pod č. 10851/0 (Vila T.G. Masaryka), na ktoré sa vzťahujú ustanovenia zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

3.4.5. Šport

Obec má mimoriadne priaznivé podmienky pre šport a turistiku. Vybudovaný je futbalový štadión s ľahkoatletickou dráhou, zimný štadión i lyžiarsky vlek, ktorý navštevujú nielen domáci, ale aj hostia z Martina. Na jar, v lete i na jeseň sa stáva Bystrička východiskom peších túr na Martinské hole modroznačkovaným turistickým chodníkom cez osadu Lázky na hôľnatú časť vrcholovej partie Podkovy (1436 m) a odtiaľ žltou značkou na Veľkú Lúku (1476 m), najvyšší lúčnatý vrchol Martinských hôľ. Tadiaľto prechádzali za SNP partizáni z Turca do Rajeckej doliny, kde boli v roku 1944 veľké boje. Dolinu preto nazývali i „Dolinou smrti“.

Pre turistov, ale i majiteľov chát, ktorých je v aglomerácii bystrického chotára okolo 150, je vhodný i výstup do úbočí Trebostovskej kopy na hrebeňový vrchol Hornej lúky (1293 m) zelenoznačkovaným chodníkom. Všetky doliny z bojov sú pamätne z bojov v Povstaní. Sú tu krásne prírodné scenérie s pestrou faunou i flórou. O príjemné posedenie a občerstvenie turistov i ostatných návštevníkov Bystričky sa starajú početné reštauračné zariadenia a sieť obchodov a služieb.

3.5. Životné prostredie

„Životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov, vrátane človeka, a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú: ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.“

Medzi hlavné ciele v oblasti regionálnej ochrany životného prostredia patria opatrenia na jeho ochranu a tvorbu, na obmedzenie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie, na podporu efektívneho využívania prírodných zdrojov a na zlepšenie technickej infraštruktúry.

3.5.1. Starostlivosť o územie

Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územné plánovanie sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určuje zásady a vecnú a časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

3.5.2. Starostlivosť o vodu

Starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č.364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon). Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Územie obce spadá do povodia rieky Turiec.

3.5.2.1. Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. V súčasnom období dodávku pitnej vody ako aj prípravou odkanalizovania zabezpečuje Turčianska vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Martin.

Obec má vybudovaný rozvod pitnej vody. Treba počítať s jeho pravidelnou údržbou a obnovou.

3.5.2.2. Odkanalizovanie

Kanalizácia je vo väčšine obci dobudovaná.

3.5.3. Starostlivosť o lesy a pôdu

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o les je zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj drevnej hmoty pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú zdrojom zdravia a osvieženia pre obyvateľstvo.

Územie obce je súčasťou Žilinského kraja.

Nasledujúca tabuľka zobrazuje zloženie pôdneho fondu v ha:

Poľnohospodárska pôda	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavaná plocha	Ostatné plochy
462,97	1357,41	14,86	50,97	26,01

Vlastníci a užívatelia lesov sú povinní zabezpečiť hospodárenie v lesoch odbornými lesnými hospodármi.

Významným právnym nástrojom na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu je zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov.

3.5.4. Ochrana prírody

Základným právnym predpisom na ochranu prírody je zákon 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Okrem chránených území a prírodných výtvorov sú tu chránené aj viaceré stromy. Patria medzi ne jednak pôvodné dreviny slúžiace ako genetický materiál, ale aj privezené cudzokrajné dreviny.

3.5.5. Ochrana ovzdušia

Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

V regionálnom meradle sa uplatňujú škodliviny zo spaľovacích procesov, oxid siričitý, oxidy dusíka, uhlíkovodíky, ťažké kovy. Doba zotrvania týchto látok v ovzduší je niekoľko dní, preto môžu byť v atmosfére prenesené do vzdialenosti niekoľko tisíc km od zdroja.

Z ekologického a enviromentálneho hľadiska situácia v regióne závisí od druhu a intenzity ekonomických aktivít a od štruktúry, intenzity a charakteru osídlenia.

Vývojový trend emisií základných znečisťujúcich látok je klesajúci, ako dôsledok sprísňujúcej sa legislatívy.

3.6. Poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a rybárstvo

3.6.1. Poľnohospodárstvo

Nízka, dokonca záporná rentabilita, keď nákupné ceny nepokrývajú vynaložené náklady pri produkcii kľúčových produktov rastlinnej a živočíšnej výroby, spôsobujú nedostatočnú tvorbu vlastných finančných zdrojov na reprodukciu základných prostriedkov, inováciu technologických liniek a obnovu zastaralého, opotrebovaného mechanizačno-dopravného parku. Výrazná podkapitalizácia odvetvia prvovýroby zužuje priestor pre nástup uplatnenia najnovších poznatkov v oblasti výživy a reprodukcie hospodárskych zvierat a intenzifikácie rastlinnej výroby.

3.6.2. Lesníctvo

Významnú úlohu v obci má lesníctvo, vzhľadom na prevažujúcu rozlohu lesov v k.ú. obce.

Lesy súkromných vlastníkov majú výmeru 1 194,06 ha, z toho najväčším vlastníkom je rodina, ktorá vlastní lesy o výmere 329,11ha. Štátne lesy kmeňové majú výmeru 126,24 ha.

Užívacie práva k lesom sa postupným odovzdávaním lesov pôvodným vlastníkom neustále menia. Lesy SR š.p. užívajú lesy vo vlastníctve štátu, ďalej lesy neodovzdané a podiely neidentifikovaných vlastníkov v súkromných lesoch. Slovenský pozemkový fond zastupuje doteraz neznámych vlastníkov v spoločenstevných lesoch.

3.6.3. Poľovníctvo a rybárstvo

Územie obce, najmä jeho SZ časť, poskytuje vynikajúce možnosti poľovníckeho využitia. Sú tu zastúpené takmer všetky druhy poľovnej zveri vrátane vlka a medveďa. Dominantná je jelenia zver.

Lokality ochranných lesov, susediacich s hoľami, poskytujú takmer ideálne podmienky pre intenzívny chov a lov vysokej zveri, ale aj hlucháňa.

Územie poskytuje vhodné podmienky pre rekreačné a športové využitie, najmä pre turistiku a perspektívne pre zimné športy. Dnes je vyhľadávanou oázou ticha. Lokalita poskytuje tiež veľmi dobré podmienky pre zber lesných plodov, najmä húb, malín a čučoriedok.

V údolí potoka Bystrička v Príslopskej a Záblatskej doline je postavených množstvo súkromných chát, ktoré slúžia na rekreáciu obyvateľov Martina.

4. SWOT analýza a priority a opatrenia

4.1. Obec Bystrička

Silné stránky <ul style="list-style-type: none">• Výhodná geografická poloha• Dobrá dopravná dostupnosť• Prírodné a kultúrne bohatstvo• Dobre vybudovaná infraštruktúra a služby pre cestovný ruch• Tradičné remeslá• Vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho turizmu – blízkosť mesta Martin• Dostatok a dostupnosť vzdelávacích zariadení• Dobrá dostupnosť k poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti• Dostatok voľnej a lacnej pracovnej sily• Realizovanie verejnoprospešných prác pre udržanie pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných• Dobrá prístupnosť k pevným telefónnym linkám• Dobré pokrytie rozhlasovým, televíznym signálom a signálom mobilných operátorov• silný lokálpatriotizmus• pekný chotár	Slabé stránky <ul style="list-style-type: none">• veľká dochádzka za prácou mimo obec• nedostatočne využívaný potenciál prichádzajúcich turistov• neexistuje záchytné parkovisko• Vysoká miera nezamestnanosti• Nízka ponuka pracovných príležitostí, nedostatok pracovných príležitostí• Nízka vzdelanostná úroveň nezamestnaných obyvateľov• Pretrvávajúce jazykové bariéry pre rozvoj spolupráce so zahraničnými firmami• Nízka úroveň informatizácie a využitia IKT (informačno-komunikačných technológií)• Nedostatok vstupného a rozvojového kapitálu pre stabilizáciu a rozvoj firiem• Nedostatočné podporné mechanizmy pre rozvoj malého a stredného podnikania• Vysoká odvodová zaťaženosť zamestnávateľov
Príležitosti <ul style="list-style-type: none">• Zvyšujúci sa záujem o ekoturistiku• Efektívne využívanie finančných prostriedkov z EÚ na financovanie priorít obce• Spolupráca partnerstiev vytváraných v rámci ŽSK k zabezpečeniu prepojenia vzdelávania a potrieb trhu práce• letisko je vcelku zachované• kone, hipoturistika (cez klientelu veterinárov)	Ohrozenia <ul style="list-style-type: none">• Nepriaznivý demografický vývoj• Nestabilná a nedokonalá legislatíva• Nedostatok verejných financií na dobudovanie a rekonštrukciu technickej infraštruktúry• Nízke právne a spoločenské povedomie obyvateľov• Cena energií - potenciálna energetická kríza• Slabá podpora podnikania a samozamestnania nezamestnaných (slabo dopracovaný systém podpory)• túlavé psy

Vízia: *Obec Bystrička bude dynamicky a všestranne sa rozvíjajúcou obcou, kde budú žiť spokojní ľudia v čistom životnom prostredí s dostatočným vzdelaním, ktoré im umožní uplatniť sa na trhu práce*

Prioritná os 1. : Podpora hospodárskeho rozvoja obce

- Opatrenie 1.1. : Vytvoriť podmienky pre ďalší rozvoj malých a stredných podnikateľov
- Opatrenie 1.2. : Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry CR

Prioritná os 2. : Rozvoj a obnova obce

- Opatrenie 2.1. : Rozvoj lokálnej infraštruktúry
- Opatrenie 2.2. : Rozvoj sociálnej infraštruktúry
- Opatrenie 2.3.: Rozvoj školskej infraštruktúry
- Opatrenie 2.4.: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry
- Opatrenie 2.5.: Rozvoj športovej infraštruktúry

Prioritná os 3. : Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

- Opatrenie 3.1. : Ochrana životného prostredia
- Opatrenie 3.2. : Protipovodňové opatrenie

Prioritná os č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

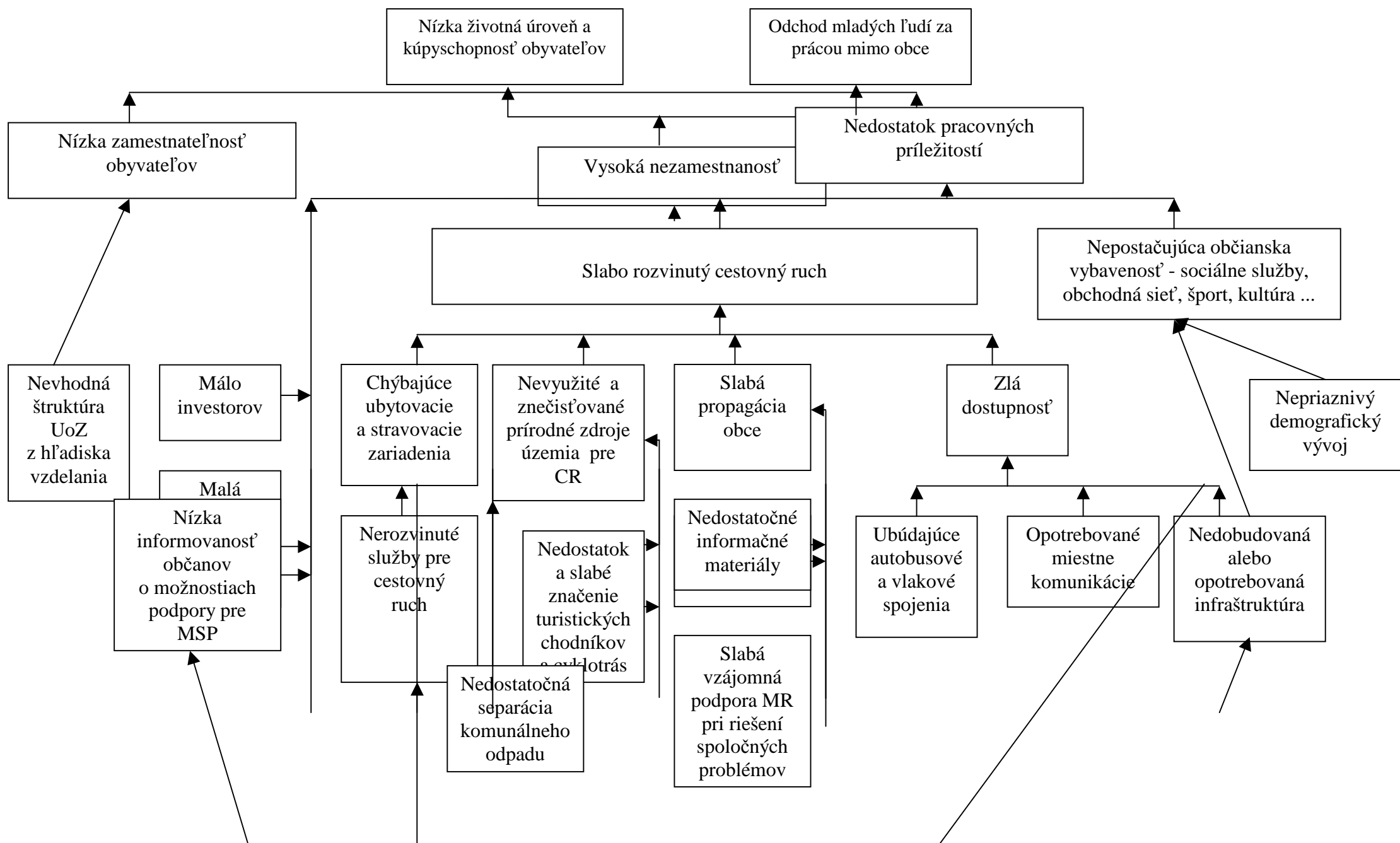
- Opatrenie 4.1.: Podpora celoživotného vzdelávania
- Opatrenie 4.2.: Budovanie informačnej spoločnosti

5. Problémová analýza

Na pracovnom stretnutí poslanci OZ metódou brainstormingu pomenovali problémy, ktoré považujú za prioritné a ktoré majú za následok stagnáciu rozvoja obce.

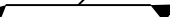
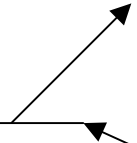
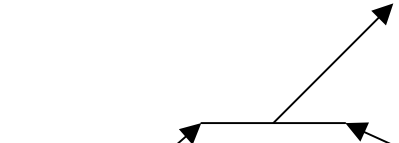
Zo zozbieraných problémov bola spracovaná problémová analýza a vytvorený strom problémov.

6. Strom problémov

Slabý záujem
občanov o veci
verejné a spoluprácu

Nedostatok finančných
prostriedkov

7. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

7.1 Kľúčové disparity

Z vykonanej SWOT analýzy boli identifikované hlavné problémy obce:

- **nedostatok finančných zdrojov** - obec musí vytvoriť podmienky pre vstup investorov a pre rozvojové aktivity malých a stredných podnikateľov v obci musí pripraviť potrebnú infraštruktúru (napr. výstavba infraštruktúry cestovného ruchu, rozšírenie a zvýšenie kvality ponúkaných služieb),
- **nevyhovujúci technický stav lokálnej infraštruktúry** - miestne komunikácie bez funkčných rigolov, chodníky v zlom technickom stave, zastarané verejné osvetlenie, chýbajúce vybudovanie splaškovej kanalizácie v obci,
- **prírodné danosti obce málo využívané pre rozvoj rekreácie,**
- **nízky podiel zariadení cestovného ruchu pre rozvoj agroturistiky a rekreácie,**
- **nízky podiel a kvalita služieb poskytovaných obyvateľom a návštevníkom obce,**
- **nízky stupeň kvalifikačnej mobility pracovnej sily** - hlavne občania marginalizovaných skupín obyvateľstva - občania s nízkym stupňom vzdelania,
- **nedostatočná previazanosť medzi vzdelávacou sústavou a potrebami moderného trhu práce** - koordinácia spolupráce všetkých zainteresovaných subjektov.

7.2 Hlavné faktory rozvoja

Z vykonanej SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce:

- **budovať pozitívny imidž zdravej a perspektívnej obce so zvyšujúcou sa kvalitou života jej obyvateľov,**
- **zvýšiť príťažlivosť obce** - úpravou centra obce, verejnej zelene, osadením drobnej architektúry,
- **zlepšiť podnikateľské prostredie** - prílev súkromných investícií do aquaparku, športovo – rekreačného areálu i na Hrádok,
- **zvýšiť ponuku služieb** - rozvíjaním dosiahnutých úspechov a vytváraním podmienok pre rozvoj aktivít malých a stredných podnikateľov, ale aj veľkých investorov v oblasti agroturistiky a oddychovej rekreácie, zabezpečiť vytváranie nových pracovných miest, čím sa zvýši zamestnanosť obyvateľov obce,
- **podporovať rozvoj cestovného ruchu** - vybudovať cyklistické chodníky a ich prepojenie na existujúcu sieť, vybudovať náučné a turistické chodníky v katastri obce, spolupráca s okolitými partnerskými obcami mikroregiónu Lúčanská Malá Fatra (MZLMF) a strediskami cestovného ruchu ŽSK
- **zlepšiť technickú infraštruktúru** - rekonštrukcia miestnych komunikácií, budovanie chodníkov, rekonštrukcia verejného osvetlenia,
- **zlepšiť školskú infraštruktúru** - postupná rekonštrukcia školských budov a príľahlého školského areálu a športoviska,
- **podporovať rozvoj individuálnej bytovej výstavby** - čo podporí prílev mladých ľudí z blízkych miest do obce zmeny a doplnky č. 1 z 12/2006,
- **vytvárať podmienky na realizáciu ďalšieho a celoživotného vzdelávania** - využiť možnosti vzdelávania pre občanov s nízkym stupňom vzdelanosti prostredníctvom vzdelávacích programov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a rekvalifikačných kurzov v spolupráci s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny,
- **využívať informačné technológie a nové komunikačné systémy** - pre zlepšenie propagácie obce a ponuky produktov cestovného ruchu,

- rozvíjať kvalitné sociálne služby - podľa aktuálnych potrieb občanov obce,
- podporovať kultúrne a športové aktivity v obci,
- zvyšovať environmentálne povedomie občanov obce - informácie o spracovaní bioodpadu, t.j. kompostovanie,
- dobudovať chýbajúce protipovodňové opatrenia - rigoly pozdĺž miestnych komunikácií pre odvedenie povrchových vôd, úprava brehov potoka na území obce,
- využívať prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie - na realizáciu investičných a neinvestičných projektov,
- podporovať činnosť miestnych iniciatív, mimovládnej organizácie a rozvíjanie partnerstiev, najmä v rámci MZLMF.

8. Finančná analýza

Prehľad majetku a zdrojov

Dlhodobý majetok obce je od roku 2004 stabilný, predstavujú ho najmä budovy a ostatný dlhodobý finančný majetok. Obežný finančný majetok tvoria bežné účty, takže peniaze sú vysoko likvidné. Ich zníženie v roku 2006 odráža zvýšené požiadavky na finančné zdroje v dôsledku investičných projektov financovaných z rozpočtu obce.

Štruktúra majetku (v tis. Sk)

	2004	2005	2006
Neobežný majetok	44 540	44 709	44 888
Dlh. nehm. majetok	-	-	-
Dlh. hmot. majetok	37 656	37 825	38 004
Dlh. fin. majetok	6 884	6 884	6 884
Obežný majetok	887	2 179	1 595
Zásoby	11	6	11
Pohľadávky	-	16	31
Finančný majetok	876	2 157	1 553
Aktíva spolu	45 427	46 888	46 483

Viac ako 95% zdrojov obce je viazaných v dlhodobom majetku, čo jej nedáva veľký priestor na investičnú aktivitu. Znižujúci sa hospodársky výsledok vypovedá o lepšom využívaní zdrojov zo štátneho rozpočtu a o presnejšom plánovaní. Cudzie zdroje predstavujú najmä krátkodobé záväzky.

Rozloženie zdrojov (v tis. Sk)

	2004	2005	2006
Vlastné zdroje	23 450	23 177	21 083
Fondy	22 782	21 442	20 268
Majetkové fondy	22 760	21 381	20 042
Finančné fondy	22	61	226
Výsledok hosp.	668	1 735	815
Cudzie zdroje	185	372	542
Rezervy	-	-	-
Dlhodobé záväzky	-	18	31
Krátkodobé záväzky	185	354	511
Pasíva spolu	23 635	23 549	21 625

Prehľad pohľadávok a záväzkov

Obec má pohľadávky len voči štátnemu rozpočtu vo forme nedaňových príjmov s vysokou pravdepodobnosťou úhrady, takže s nimi môže počítať. Väčšina záväzkov obce je krátkodobého charakteru, a to najmä voči dodávateľom a zamestnancom vo forme miezd. Zvýšená hodnota pohľadávok a záväzkov v roku 2006 zodpovedá zvýšenej hospodárskej aktivite obce.

Analýza príjmov a výdavkov

Príjmy obce z daní a majetku sa v priebehu piatich rokov zdvojnásobil, naopak priamy štátny transfer v posledných dvoch rokoch poklesol, čo značí zvyšovanie nezávislosti obce od prostriedkov štátneho rozpočtu.

Na celkových výdavkoch sa prevádzkové výdavky podieľajú vysokou mierou, tieto však neprinášajú priamy efekt pre rozvoj obce, ale predstavujú finančné zdroje spotrebované na chod samosprávy.

Analýza rozpočtového hospodárenia

Obec plní schválený rozpočet uspokojivo, aj keď je zjavné neprečerpanie schválených finančných prostriedkov, ktoré boli navýšené pri úprave rozpočtu obce.

Plnenie rozpočtovaných výdavkov v tis. Sk

Výdavky	2003	2004	2005	2006
plnenie bežného rozpočtu	99%	99%	99%	99%
schválený upravený	6 800	6 700	7 552	8 900
skutočnosť	6 786	6 649	7 500	8 894
plnenie kapitálového rozpočtu	14%	100%	0%	128%
schválený upravený	135	1 586	413	1 309
skutočnosť	19	1 586	0	1 681

9. SYNTETICKÁ ČASŤ

9.1 Rozvojová stratégia

9.1.1 Ciele a priority

Obec Bystrička pri výkone samosprávy podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení zabezpečuje najmä:

- úkony súvisiace s riadnym hospodárením s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce a s majetkom vo vlastníctve štátu prenechaným obci do užívania,
- zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce,
- rozhoduje vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov a vykonáva ich správu,
- usmerňuje ekonomickú činnosť v obci, stanovuje osobitné predpisy, vydáva súhlasy, záväzné stanoviská, stanoviská alebo vyjadrenia k podnikateľskej a inej činnosti právnických a fyzických osôb a k umiestneniu prevádzok na území obce, vydáva záväzné stanoviská v investičnej činnosti v obci,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, obecného cintorína, kultúrnych, športových a ďalších obecných zariadení,
- zabezpečuje verejnoprospešné služby, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správu a údržbu verejnej zelene a verejného osvetlenia, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd, nakladanie s odpadovými vodami zo žump a miestnu verejnú dopravu,
- vytvára a chráni zdravý životný spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj vytvára podmienky na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, kultúry, osvetovej činnosti, záujmovej umeleckej činnosti, telesnej kultúry a športu,
- obstaráva a schvaľuje územnoplánovaciú dokumentáciu sídelných útvarov a zón, koncepciu rozvoja jednotlivých oblastí života obce, schvaľuje programy rozvoja bývania a spolupôsobí pri vytváraní vhodných podmienok na bývanie v obci,
- vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce,
- plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu.

Na základe analýzy súčasného stavu obce, analýzy realizovaných projektov, SWOT analýzy, určených hlavných faktorov rozvoja a na základe hlavných funkcií, ktoré plní samosprávna obec, **globálnym cieľom** Programu hospodárskeho a sociálnej rozvoja obce je, aby sa obec rozvíjala tak, aby vytvárala imidž zdravej a perspektívnej obce so zvyšujúcou sa kvalitou života jej obyvateľov, v súlade s ochranou životného prostredia, pri udržateľnom využívaní kultúrneho, historického a prírodného dedičstva obce.

Dosiahnutie globálneho cieľa obec zabezpečí realizáciou **špecifických cieľov**:

1. vytvorením podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania (najmä v oblasti cestovného ruchu) využívaním prírodného, historického a kultúrneho potenciálu obce,
2. zlepšením stavu obecného majetku budovaním a rekonštrukciou miestnej infraštruktúry,
3. zlepšovaním životného prostredia,
4. prípravou kvalifikovaných ľudských zdrojov v súlade s potrebami podnikateľskej praxe v regióne,

Hlavnými prioritami pre rozvoj obce v rokoch 2007 - 2013 sú:

Priorita č. 1: Podpora hospodárskeho rozvoja obce

Priorita sa zameriava na podporu kontinuálneho, konkurencieschopného, trvalo udržateľného ekonomického rozvoja a rozvoja cestovného ruchu s dôrazom na vysokú kvalitu poskytovaných služieb pri využití prírodného, historického a kultúrneho potenciálu obce aj s podporou zriaďovania aquaparku.

Priorita č. 2: Rozvoj a obnova obce

Priorita sa zameriava

- na vytvorenie takej infraštruktúry, ktorá umožní zapojenie obce do vyššieho regiónu (kraja) a Európskej únie, dosiahnutie moderných štandardov a trvalo udržateľný rozvoj s minimálnou ekologickou záťažou,

- na podporu trvalo udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja obce pomocou obnovy a ďalšieho rozvoja kvality školstva, sociálnych služieb, kultúry a športu, resp. kvality infraštruktúry podporujúcej tieto špecifické oblasti.

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

Priorita sa zameriava predovšetkým na dobudovanie environmentálnej infraštruktúry v oblasti odpadového hospodárstva, realizáciu opatrení na zabezpečenie ochrany pred povodňami, na zabezpečenie ochrany zdravia obyvateľstva, ako aj zachovanie, ochranu a obnovu prírodného prostredia obce so zreteľom na trvalo udržateľný rozvoj vidieka.

Priorita č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

Cieľom priority je na základe ďalšieho vzdelávania obyvateľov obce zvýšiť ich uplatnenie na modernom domácom a zahraničnom trhu práce ponukou kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sily, ktorá má požadované odborné vedomosti a zručnosti, podporené počítačovou gramotnosťou, čo bude mať vplyv na zníženie nezamestnanosti v obci.

Stanovené priority sú v súlade s prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja.

9.1.2 Opatrenia a aktivity

Priorita č. 1: Podpora hospodárskeho rozvoja obce

V rámci Priority č. 1 budú podporované dve opatrenia:

Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja malého a stredného podnikania

Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu

Pre realizáciu danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 10,0 mil. Sk. Výsledkom podpory by malo byť vytvorenie 40 nových pracovných miest.

Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja malého a stredného podnikania

Cieľom opatrenia je vytvoriť podmienky pre ďalší rozvoj malých a stredných podnikateľov, pre slovenských a zahraničných investorov v poľnohospodárskej výrobe a v cestovnom ruchu, čo priamo ovplyvní zvýšenie zamestnanosti v obci.

Príjemcami pomoci budú obec, malí a strední podnikatelia, živnostníci a občania obce, pre ktorých sa na základe vytvorených nových prevádzok vytvoria nové pracovné príležitosti. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 2,0 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 1.1 bude obec a súkromní podnikatelia.

Aktivity:

- podpora budovania malých výrobných prevádzok (dielní) podľa ÚPD
- podpora rozvoja cestovného ruchu

Odporúčané projektové zámery:

- * **Podpora lesného hospodárstva**
- * **Výstavba rodinných penziónov**, čím sa zvýšia ubytovacie kapacity pre návštevníkov obce.

Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu

Cieľom opatrenia je umožniť verejného sektoru zabezpečiť rozvoj podnikania v oblasti cestovného ruchu, čo nepriamo ovplyvní zvýšenie zamestnanosti v oblasti služieb.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá svojimi aktivitami, pri využití prírodného a kultúrneho potenciálu obce, vytvorí podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, na základe čoho sa zlepšia služby poskytované návštevníkom obce a vytvoria sa nové pracovné príležitosti v oblasti služieb v cestovnom ruchu. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 8,1 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 1.2 bude obec a súkromní podnikatelia.

Aktivity:

- rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu

Odporúčané projektové zámery:

* **Zriadenie turistického informačného centra**, ktoré sa bude starať o propagáciu obce a rôznych kultúrnych a turistických atrakcií tlačou propagačných letákov, bude vytvárať produkty cestovného ruchu a bude predávať služby cestovného ruchu v obci v regionálnom a nadregionálnom kontexte.

* **Dobudovanie športovo rekreačného areálu Hrádok i s rozhl'adňou TURATÍN** ďalšími atrakciami ako napr. detská lezecká stena, preliezačky, hojdačky, pieskovisko, stánok s občerstvením, klubovňa, tenis, volejbal.

* **Úprava zelene v rôznych častiach obce** doplnená o prvky drobnej architektúry, čo dotvorí celkový ráz obce.

* **Dobudovanie cyklistických trás a náučných chodníkov – Žingorova zlatá reťaz**
* **Dobudovanie systému priestorovej orientácie v obci**, čo zlepší orientáciu návštevníkov v obci pri návšteve jednotlivých kultúrnych a prírodných atrakcií v obci a okolí.

* **Podpora vylepšovania areálu lyžiarskeho športu** – jeho komplexnosť zabezpečiť v súlade s ÚPD

Priorita č. 2: Rozvoj a obnova obce

V rámci Priority č. 2 bude podporovaných päť opatrení:

Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry

Opatrenie 2.2: Rozvoj sociálnej infraštruktúry

Opatrenie 2.3: Rozvoj školskej infraštruktúry

Opatrenie 2.4: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry

Opatrenie 2.5: Rozvoj športovej infraštruktúry

Pre realizáciu opatrení danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 72,0 mil. Sk. Výsledkom podpory by malo byť zlepšenie stavu obecného majetku a miestnej infraštruktúry.

Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je prostredníctvom rozvoja lokálnej infraštruktúry zvýšiť príťažlivosť obce pre jej obyvateľov a návštevníkov, čím sa zlepšia životné podmienky a zvýši sa kvalita života obyvateľov v obci.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu miestnej infraštruktúry. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 52,0 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.1 bude obec.

Aktivity:

- Rozšírenie vodovodnej siete
- Odkanalizovanie obce
- Rekonštrukcia a budovanie technickej infraštruktúry v obci
- Dobudovanie inžinierskych sietí
- Dobudovanie objektov pre poskytovanie služieb samosprávy

Odporúčané projektové zámery:

* **Vybudovanie kanalizácie odpadových vôd a napojenie na čističku odpadových vôd** zlepší kvalitu bývania obyvateľom obce.

* **Komplexná rekonštrukcia centrálnej časti obce** prispeje k zlepšeniu celkového vzhľadu a príťažlivosti obce (chodníky, verejná zeleň, parkovacie plochy, drobná architektúra).

* **Rekonštrukcia miestnych komunikácií** zvýši bezpečnosť všetkých účastníkov cestnej premávky v obci a zlepší celkový vzhľad obce za podmienok neustáleho znižovania negatívnych dopadov dopravy na životné prostredie.

* **Rekonštrukcia jestvujúcich a dobudovanie chýbajúcich chodníkov** zvýši bezpečnosť občanov a návštevníkov obce.

* **Rekonštrukcia autobusových zastávok s nástupnými a prístupovými plochami** zlepší kultúru cestovania a zvýši bezpečnosť cestujúcich.

* **Rekonštrukcia verejného osvetlenia** prispeje k zvýšeniu bezpečnosti pohybu občanov a návštevníkov v obci vo večerných hodinách.

* **Vybudovanie parkovacích plôch pre občiansku vybavenosť**

* **Vybudovanie všetkých inžinierskych sietí pre individuálnu bytovú výstavbu a výstavbu bytových domov** - nové bytové možnosti zabráni odlivu mladých ľudí do miest a blízkosť mesta Martin zabezpečí prílev ľudí do obce, ktorí uprednostňujú bývanie v zdravšom vidieckom prostredí a to pre 120 b.j. podľa ÚPD.

Opatrenie 2.2: Rozvoj sociálnej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je cez rozvoj sociálnej infraštruktúry poskytnúť prestárnutým občanom obce kvalitné služby v období, keď sú odkázaní na pomoc druhých.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti sociálnej infraštruktúry, čo vytvorí podmienky pre zabezpečenie pomoci odkázaným občanom. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 10,0 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.2 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry zriadením priestoru sociálnych služieb

Odporúčané projektové zámery:

* **Vybudovanie penziónu pre dôchodcov ako objekt poskytujúci sociálne služby** - vytvorí dôstojné priestory pre obyvateľov obce príp. z okolia.

Opatrenie 2.3: Rozvoj školskej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je rekonštrukciou školských zariadení zlepšiť hospodárenie obce dosiahnutím energetických úspor, zabezpečiť rozšírenie výučby a mimoškolskej činnosti v príjemnejšom prostredí.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti školskej infraštruktúry, čím sa vytvorí príjemnejšie prostredie pre žiakov a učiteľov na výučbu. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 3,0 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.3 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry modernizáciou a budovaním školských zariadení

* **Úprava pozemku ZŠ** – čím sa vybuduje školské ihrisko

* **Rekonštrukcia MŠ a ZŠ** – modernizácia oboch zariadení

Opatrenie 2.4: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je cez rozvoj kultúrnej infraštruktúry zabezpečiť zachovanie ľudových tradícií, remesiel a kultúrneho dedičstva.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti kultúrnej infraštruktúry, čo umožní ďalší rozvoj umeleckých súborov v obci. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 6,0 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.4 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry rekonštrukciou, modernizáciou a rekonštrukciou budovy Obecného úradu

Odporúčané projektové zámery:

* **Rekonštrukcia budovy OcÚ** – pre potreby verejnej administratívy, kultúry príp. zdravotníctva.

Opatrenie 2.5: Rozvoj športovej infraštruktúry

Cieľom opatrenia je cez rozvoj športovej infraštruktúry zabezpečiť aktívne trávenie voľného času deťom a mládeži a ostatným občanom obce zabezpečiť možnosť športového vyžitia po práci.

Príjemcom pomoci bude obec, ktorá realizáciou opatrenia prispeje k zlepšeniu stavu obecného majetku v oblasti športovej infraštruktúry a vytvorí športové podmienky pre všetky vekové kategórie obyvateľov obce. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 10,0 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 2.5 bude obec.

Aktivity:

- budovanie a rozvoj športovej infraštruktúry modernizáciou športového zariadenia a budovaním ihrísk

Odporúčané projektové zámery:

* **Rekonštrukcia ihriska** - úprava vstupných priestorov, zázemia ihriska - zatekanie, oplatenie a vybudovanie ihriska pre loptové hry a tenis vytvorí z ihriska všešportový obecný areál.

* **vybudovanie ihrísk pre deti predškolského veku** umožní mamičkám na materských dovolenkách bezpečnú hru s deťmi v predškolskom veku.

Priorita č. 3: Zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry

V rámci Priority č. 3 budú podporované dve opatrenia:

Opatrenie 3.1: Ochrana , zlepšenie a obnova životného prostredia

Opatrenie 3.2: Protipovodňové opatrenia

Pre realizáciu danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 1,1 mil. Sk. Výsledkom podpory by malo byť zavedenie separovaného zberu, kompostovania a protipovodňových opatrení.

Opatrenie 3.1: Ochrana, zlepšenie a obnova životného prostredia

Cieľom opatrenia je naplánovanými aktivitami dosiahnuť ozdravenie životného prostredia, lepší estetický vzhľad obce rekultiváciou plôch verejnej zelene a hospodárnejšie nakladanie s odpadmi.

Príjemcami pomoci bude obec a podnikateľský subjekt, ktorí na základe realizácie jednotlivých aktivít opatrenia zlepšia životné podmienky obyvateľov obce. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 0,6 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 3.1 bude obec a podnikateľský subjekt.

Aktivity:

- zavedenie separovaného zberu tuhého komunálneho odpadu a bioodpadu
- ochrana verejnej zelene
- ochrana životného prostredia proti vplyvom výrobných prevádzok

Odporúčané projektové zámery:

* **Vybudovanie zberného dvoru pre rozšírenie separovaného zberu** na viac komodít (napr. sklo) zmenší obsah tuhého komunálneho odpadu vyvázaného na skládku a zníži náklady obce na zabezpečenie tejto služby pre obyvateľov obce.

* **Vybudovanie obecnej kompostárne, resp. vzdelávaním občanov v oblasti domáceho kompostovania** sa zmenší obsah tuhého komunálneho odpadu vyvázaného na verejnú skládku.

* **Rekultivovanie plôch verejnej zelene a neudržiavané verejné priestranstvá** - vytváranie pásov zelene pozdĺž komunikácií, malých parčíkov s drobnou architektúrou.

* **Vysadenie pásma izolačnej zelene proti hluku**

Opatrenie 3.2: Protipovodňové opatrenia

Cieľom opatrenia je preventívnymi aktivitami zabrániť možným povodňam v obci.

Príjemcami pomoci bude obec, ktorá na základe realizácie jednotlivých aktivít urobí preventívne protipovodňové opatrenia, čím ochráni obyvateľov obce pred živelnými pohromami. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 0,5 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 3.2 bude obec.

Aktivity:

- opatrenia súvisiace s ochranou proti povodňam

Odporúčané projektové zámery:

* **Vyčistenie a doplnenie brehového porastu oboch potokov**, aby sa zabránilo vyliatiu vody z brehov potoka v čase privalových dažďov.

* **Rekonštrukcia a dobudovanie dažďovej kanalizácie** pre odvádzanie povrchových vôd - rigoly pozdĺž miestnych komunikácií

Priorita č. 4: Príprava a rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov

V rámci Priority č. 4 budú podporované dve opatrenia:

Opatrenie 4.1: Podpora celoživotného vzdelávania

Opatrenie 4.2: Budovanie informačnej spoločnosti

Pre realizáciu danej priority je potrebná finančná podpora približne vo výške 0,5 mil. Sk. Výsledkom podpory by malo byť zapojenie 30 ľudí do pracovného procesu na základe účasti na ďalšom vzdelávaní.

Opatrenie 4.1: Podpora celoživotného vzdelávania

Cieľom opatrenia je v súčinnosti s malými a strednými podnikateľmi, investormi a príslušným úradom práce zisťovať možnosti na rekvalifikáciu ľudských zdrojov a zistené potreby realizovať cez možnosti ďalšieho vzdelávania.

Príjemcami pomoci budú obyvatelia obce, ktorí si budú zlepšovať svoje vedomosti a zručnosti na základe ďalšieho vzdelávania v profesiách vyhľadávaných na súčasnom trhu práce. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 0,2 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 4.1 bude obec ako partner vzdelávacej inštitúcie alebo mimovládnej organizácie organizujúcej vzdelávacie aktivity.

Aktivity:

- podporovať zapojenie občanov obce do rôznych foriem ďalšieho vzdelávania

Odporúčané projektové zámery:

* **Vytváranie podmienok pre účasť obyvateľov obce na ďalšom vzdelávaní a rekvalifikačných kurzoch** na profesie požadované na modernom domácom a zahraničnom trhu práce.

Opatrenie 4.2: Budovanie informačnej spoločnosti

Cieľom opatrenia je zvýšiť počítačovú a internetovú gramotnosť.

Príjemcami pomoci budú občania obce, ktorí si v rámci aktivít opatrenia zlepšia svoje vedomosti a zručnosti v oblasti informačných a komunikačných technológií. Finančný rámec pre podporu daného opatrenia predstavuje 0,3 mil. Sk. Realizačným orgánom aktivít Opatrenia 4.2 bude obec v spolupráci so vzdelávacou inštitúciou.

Aktivity:

- podporovať vzdelávanie v oblasti počítačovej a internetovej gramotnosti

Odporúčané projektové zámery:

* **Vzdelávanie v oblasti informačných technológií pre n-ročných** umožní starším občanom prekonať bariéru aktívneho prístupu k novým technológiám a nové vedomosti a zručnosti vytvoria pre nich nové možnosti zamestnania.

* **Internetizácia obecnej knižnice** - zabezpečí zvyšovanie internetovej gramotnosti obyvateľstva, ďalší spôsob získania informácií, zavedie elektronický systém výpožičiek a napojenie na knižnice vyššieho významu.

9.1.3 Opis rozvojovej stratégie

Presun kompetencií na nižšie samosprávne celky v rámci reformy verejnej správy na základe Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, vo svojom článku 1 § 2 definuje prechod určitých kompetencií do pôsobností obce. Na úseku regionálneho rozvoja prechádzajú pôsobnosti:

- * Vykonávanie stratégie regionálneho rozvoja,
- * Vypracúvanie programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja,
- * Koordinovanie spolupráce právnických osôb pri vypracúvaní programov rozvoja obcí.

Na zákon č. 416 nadväzuje zákon č. 351/2004 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý na základe Metodickéj príručky Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky ustanovuje základnú štruktúru Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Ten pozostáva z analýzy hospodárskeho a sociálneho prostredia obce, ustanovenia základných smerov jej rozvoja v podobe priorit, opatrení a projektových zámerov.

Regionálna politika predstavuje aktívne ovplyvňovanie a koordináciu hospodárskych procesov v územných častiach štátu alebo väčšieho ekonomického priestoru. Snaží sa o ovplyvňovanie rozvoja veľkých územných celkov danej krajiny. Jej účastníkmi sú: štát a jeho orgány, ministerstvá a samosprávy územných celkov. V rámci regiónov vykonávajú vlastnú politiku rozvoja územia obce, ktoré pri tom využívajú princípy územného regionálneho marketingu.

V podmienkach malých obcí, ktorým chýbajú investície a hospodárstvo je rozvinuté na nízkej úrovni, sú tieto kompetencie jednou z možností ako naštartovať trvalo udržateľný rozvoj a využitie miestnych (historických, kultúrnych a prírodných) zdrojov rozvoja na posilnenie a rozvoj hospodárstva, sociálnej a kultúrnej základne, na vznik nových podnikateľských aktivít a pracovných príležitostí, čím sa dosiahnu vyššie príjmy na základe čoho sa zlepší kvalita života obyvateľstva.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička je strednodobý programový dokument vypracovaný na obdobie siedmych rokov, v ktorom sú jasne vymedzené hlavné problémy, ktoré sú pre hospodársky a sociálny rozvoj územia spoločné a vytýčenie opatrení, ktoré prispievajú k riešeniu týchto problémov.

Cieľom Programu bolo sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a je v súlade so strategickými cieľmi a prioritami štátu, vyššieho územného celku, záujmami ochrany historického a kultúrneho dedičstva. Je v súlade aj s princípmi dokumentu Zdravie pre všetkých, ktorý má za cieľ vytvoriť atraktívnu a bezpečnú obec s dobrým životným prostredím. Jeho poslaním je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce bez ohľadu na politickú príslušnosť štatutárneho zástupcu obce a obecného zastupiteľstva.

Program je otvorený dokument, ktorý by sa mal pravidelne písomne dopĺňať a aktualizovať, podľa vopred stanovených pravidiel, potrieb obyvateľov obce, jeho návštevníkov a potenciálnych investorov, s cieľom v maximálnej možnej miere zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce a uspokojiť ich potreby a požiadavky.

Rozvojová stratégia je vypracovaná v súlade s globálnym cieľom a prioritami v súčasnosti platným Národným rozvojovým plánom v kvalite odpovedajúcej štandardom Európskej únie. Súčasne je vypracovaný aj v súlade s návrhom Národného strategického rámca 2007 - 2013, ktorého strategickým cieľom je do roku 2013 zvýšiť konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom plného využitia existujúceho ekonomického potenciálu. Stratégia je výsledkom kombinácie dvoch prístupov: štrukturálneho a regionálneho. Program nadväzuje priority rozvoja vidieka, ktoré budú podporované v budúcom programovacom období:

- zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva,
- ochrana a zlepšenie vidieckeho životného prostredia,
- diverzifikácia vidieckej ekonomiky,
- zvýšenie kvality života na vidieku,
- prístup Leader.

Globálny cieľ a špecifické ciele Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička konkrétne napĺňajú celkový cieľ regionálneho rozvoja tým, že vytvorením tohto významného strategického dokumentu sa na miestnej úrovni vytvoria podmienky pre implementáciu navrhnutého Regionálneho operačného programu na roky 2007 - 2013, ktorého hlavným cieľom je prostredníctvom jednotlivých opatrení zvýšiť vybavenosť územia zariadeniami občianskej infraštruktúry s ohľadom na zabezpečenie ich dostupnosti a kvality poskytovaných služieb. Projektové zámery realizované v súlade s PHSR obce sú orientované na tvorbu strategických, politických, infraštruktúrnych a trhových podmienok, ktoré podporia úspešnosť a efektívnosť investícií malých a stredných podnikateľov a zvýšia konkurenčnú schopnosť obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička nadviazal aj na Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, ktorý stanovuje strategické vízie, ciele a opatrenia v oblastiach: technická infraštruktúra, cestovný ruch, podnikanie, poľnohospodárstvo, sociálna oblasť a zdravotníctvo, životné prostredie, školstvo.

PHSR obce Bystrička je základným nástrojom obce, ktorý určuje smer jej napredovania, pre plnenie strednodobých a dlhodobých cieľov, ktoré umožnia vytvárať spoločný produkt, poskytujúci kvalitné podmienky pre život všetkých jej občanov a návštevníkov. Tento strategicky významný dokument, ktorý je zameraný na reálne potreby a možnosti obce, posilní regionálny rozvoj tým, že stanovil postupy podporujúce miestne iniciatívy. Zároveň pomôže zvýšiť absorpčnú kapacitu regiónu (t.j. schopnosť čerpať prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie) pomocou podpory aktivít regionálnych a lokálnych rozvojových organizácií a cestou podpory prípravy strategicky významných projektov, ktoré budú pripravené na implementáciu.

Vzhľadom na pripomienky ŠOP SR, Správa NP Veľká Fatra k návrhu PHSR, ktoré sú uvedené v Rozhodnutí ObÚ ŽP Martin pod č. ŽP 2007/01543 – KÚ zo dňa 17.10.2007 je potrebné pred realizáciou opatrení, u ktorých možno predpokladať vplyv na životné prostredie je potrebné

- predkladať konkrétnu technickú dokumentáciu k posúdeniu ŠOP, Správa NP Veľká Fatra.

Projektová dokumentácia musí obsahovať riešenia, ktoré zabránia negatívnym vplyvom na kvalitu životného prostredia. Týka sa to aj pripravovaných spoločensko-kultúrnych a športovo-turistických podujatí, akcií a pod.

9. 2. Finančný plán

9. 2. 1. Rozdelenie financií na programovacie obdobie 2007 - 2013

Priorita	Opatrenie	Aktivita	Realizácia v rokoch	Oprávnené náklady spolu v tis. Sk	Verejné zdroje v tis. Sk	Súkromné zdroje v tis. Sk	
						Vlastné zdroje žiadateľa, pôžičky, úvery	Podnikatelia, súkromní investori a n.o.
						A=B+H+CH	B
Priorita 1: Podpora pre rozvoj malého a stredného podnikania	Opatrenie 1.1: Vytvoriť podmienky pre ďalší rozvoj malých a stredných podnikateľov	Podpora lesného hospodárstva a poľnohospodárstva	2007-2013	1000	500	250	250
		Výstavba rodinných penziónov	2009-2013	1000	500	250	250
	Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu.	Zriadenie turistického informačného centra	2009	200	200	-	-
		Dobudovanie ŠRA Hrádok	2009-2010	2000	2000	-	-
		Úprava zelene	2009	400	400	-	-
		Dobudovanie cyklotrás	2011	300	300	-	-
		Dobudovanie priestorovej orientácie v obci	2010	200	200	-	-
		Podpora zriadenia aquaparku Sihote	2008-2013	5000	2500	1250	1250
Priorita č.2: Rozvoj a obnova obce	Opatrenie 2.1: Rozvoj lokálnej infraštruktúry	Rozšírenie vodovodnej siete	2012	3000	1500	750	750
		Rozšírenie odkanalizovania obce	2012-2013	20000	10000	5000	5000
		Rekonštrukcia a budovanie technickej infraštruktúry	2008-2013	10000	5000	2500	2500
		Dobudovanie inžinierskych sietí	2008-2013	5000	2500	1250	1250
		Dobudovanie OBТ služieb samosprávy	2009-2010	4000	4000	-	-

	Opatrenie 2.2.: Rozvoj sociálnej infraštruktúry	Vybudovanie penziónu pre dôchodcov	2011	10000	10000	-	-
	Opatrenie 2.3.: Rozvoj školskej infraštruktúry	Rekonštrukcia MŠ a ZŠ	2012	3000	3000	-	-
	Opatrenie 2.4.: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry	Dostavba budovy OcÚ	2012-2013	6000	6000	-	-
	Opatrenie 2.5.: Rozvoj športovej infraštruktúry	Modernizácia areálu hokejového ihriska	2008-2009	10000	10000	-	-
Priorita 3: Enviro	Opatrenie 3.1.: Ochrana ŽP	Zriadenie zberného dvora a kompostárne	2008-2009	600	600	-	-
	Opatrenie 3.2.: Protipovodňové opatrenia	Vyčistenie oboch potokov	2009	500	500	-	-
Priorita 4: Ľudské zdroje	Opatrenie 4.1.: Podpora vzdelávania	Podpora rekvalifikačných kurzov	2010-2011	200	200	-	-
	Opatrenie 4.2.: Info spoločnosť	Podpora internetizácie	2010-2011	300	300	-	-

9.2.2. Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Priorita	Opatrenie	Aktivita	Oprávnené náklady spolu v tis. Sk	Verejné zdroje v tis. Sk						Súkromné zdroje v tis. Sk	
				Verejné zdroje spolu	Fondy EÚ	Národné verejné zdroje				Vlastné zdroje žiadateľa, pôžičky, úvery	Podnikatelia súkromní investori a n.o.
						Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH			
Priorita 1: Podpora pre rozvoj malého a stredného podnikania	Opatrenie 1.1: Vytvoriť podmienky pre ďalší rozvoj malých a stredných podnikateľov v cestovnom ruchu.	Podpora lesného hospodárstva a poľnohosp.	1000	500	375	125	100		25	250	250
		Výstavba rodinných penziónov	1000	500	375	125	100		25	250	250
	Opatrenie 1.2: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu.	Zriadenie turistického informačného centra	200	200	150	50	40		10	-	-
		Dobudovanie ŠRA Hrádok	2000	2000	1500	500	400		100	-	-
		Úprava zelene	400	400	280	120	80		20	-	-
		Dobudovanie cyklotrás	300	300	225	75	60		15	-	-
		Dobudovanie priestorovej orientácie v obci	200	200	150	50	40		10	-	-
		Podpora zriadenia aquaparku Sihote	5000	2500	1875	625	500		125	1250	1250

Priorita	Opatrenie	Aktivita	Oprávnené náklady spolu v tis. Sk	Verejné zdroje v tis. Sk						Súkromné zdroje v tis. Sk	
				Verejné zdroje spolu	Fondy EÚ	Národné verejné zdroje				Vlastné zdroje žiadateľa, pôžičky, úvery	Podnikatelia súkromní investori a n.o.
						Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH			
Priorita č.2: Rozvoj a obnova obce	Opatrenie 2.1.: Rozvoj lokálnej infraštruktúry	Rozšírenie vodovodnej siete	3000	1520	750	750	600		150	750	750
		Rozšírenie odkanalizovania obce	20000	10000	8500	1500	1000		500	5000	5000
		Rekonštrukcia a budov. tech. infraštruktúry	10000	5000	2750	1250	1000		250	2500	2500
		Dobudovanie inžinierskych sietí	5000	2500	1875	625	500		125	1250	1250
		Dobudovanie OBТ služieb samosprávy	4000	4000	3000	1000	800		200	-	-
	Opatrenie 2.2.: Rozvoj sociálnej infraštruktúry	Vybudovanie penziónu	10000	10000	7500	2500	2000	-	500	-	-
	Opatrenie 2.3.: Rozvoj školskej infraštruktúry	Rekonštrukcia MŠ a ZŠ	3000	3000	2250	750	600	-	150	-	-
	Opatrenie 2.4.: Rozvoj kultúrnej infraštruktúry	Dostavba budovy OcÚ	6000	6000	4500	1500	1200	-	300	-	-
	Opatrenie 2.5.: Rozvoj športovej infraštruktúry	Modernizácia areálu hokejového ihriska	10 000	10 000	7 500	2 500	2 000	-	500	-	-
Priorita 3: Enviro	Opatrenie 3.1.: Ochrana ŽP	Zriadenie zberného dvora a kompostárne	600	600	450	150	120	-	30	-	-
	Opatrenie 3.2.: Protipovodňové opatrenia	Vyčistenie oboch potokov	500	500	375	125	100	-	25	-	-
Priorita 4: Ľudské zdroje	Opatrenie 4.1.: Vzdelávanie	Podpora rekvalifikačných kurzov	200	200	150	50	40	-	10	-	-
	Opatrenie 4.2.: Info spoločnosť	Podpora internetizácie	300	300	225	75	60	-	15	-	-

9.3 Zabezpečenie a realizácia

9.3.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Organizačné zabezpečenie

Vypracovaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička plní obec jednu zo základných princípov regionálnej politiky - princíp programovania.

Implementácia jednotlivých projektov si vyžaduje konkrétnych ľudí, ktorí budú viesť projekt od začiatku do konca. Projekty možno uskutočňovať vlastnými silami obce alebo za pomoci externistov. Práve prepojenie interných a externých nositeľov projektov urýchli proces realizácie stratégie, resp. môže prebiehať paralelne realizácia viacerých projektov naraz. Je však potrebné, aby existovala koordinačná skupina, ktorá bude dostatočne operatívna a zložená z ľudí verejného a súkromného sektora.

Obec Bystrička má reálne skúsenosti s realizáciou investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja z vlastných zdrojov. Realizácie projektov vyprofilovali v obci odborne zdatný projektový tím pracovníkov, pre úspešné riadenie projektov v budúcnosti.

Finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja a zdroje financovania

Jednotlivé projektové zámery obce budú uskutočňované na základe rozhodnutí obecného zastupiteľstva a podľa finančných možností a to z vlastných zdrojov a zo zdrojov domácich a zahraničných grantov, prípadne zo sponzorských príspevkov.

Na finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja možno použiť prostriedky:

- štátneho rozpočtu,
- štátnych fondov - dotácie,
- rozpočtu samosprávnych krajov,
- rozpočtu obcí - vlastné prostriedky,
- prostriedky fyzických osôb - sponzorský príspevok alebo dar,
- úvery domácich bánk,
- úvery a príspevky medzinárodných organizácií.

Dôležitým doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja môžu byť prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie.

Možnosť získať verejné a finančné zdroje z rozpočtu Európskej únie a národného rozpočtu Slovenskej republiky je často viazaná na schopnosť obce spolufinancovať rozvojové projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Prehľadné usporiadanie rozvojových zámerov umožní obci orientovať sa v škále dostupných podporných zdrojov, ako aj podmienok sprevádzajúcich získanie týchto zdrojov.

Pomoc zo štrukturálnych fondov je určená regiónom a oblastiam, ktoré vykazujú nízku úroveň hospodárskeho rozvoja. Podľa platných pravidiel Európskej únie sú podporované tie regióny, ktoré zodpovedajú ekonomicky a geograficky stanoveným

Cieľom štrukturálnej politiky. Pre programovacie obdobie 2004 - 2006 bolo územie Slovenskej republiky z pohľadu absorpcie financií zo štrukturálnych fondov rozdelené na Ciele 1 až 3.

Obec Bystrička patrí do Cieľa 1 (regióny na úrovni NUTS III), ktorý predstavuje podporu regiónom, v ktorých podiel HDP na obyvateľa v priemere za posledné tri kalendárne roky dosiahla menej ako 75% priemeru členských štátov Európskej únie.

Prostriedky na financovanie navrhovaných aktivít pre regióny Cieľa 1 budú poskytované prevažne z :

- * Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF),
- * Európskeho sociálneho fondu (ESF)

Prideľovanie finančných prostriedkov pre jednotlivé strategické ciele z fondov Európskej únie pre územie Cieľa bude riadené na základe nasledujúcich strategických dokumentov:

- * Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky
- * Regionálny operačný program na roky 2007 - 2013

9.3.2 Monitorovanie

Aby boli jednotlivé projektové zámery programového dokumentu obce realizované v súlade s princípmi efektívnosti a účinnosti vynakladania finančných prostriedkov je potrebné, aby na úrovni obce bola zriadená koordinačná komisia, ktorej úlohou bude monitorovať celkový proces implementácie stratégie a navrhovať, v prípade potreby, zmeny v realizácii strategických plánov, ich doplnenie, prípadne prípravu nových dokumentov potrebných pre napĺňanie globálneho cieľa obce.

Dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov v úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bystrička na roky 2007 - 2013 nasledovné strategické dokumenty:

- * Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky
- * Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja
- * Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010
- * Lisabonskej stratégie a Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010
- * Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja

